

# Kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli alusel saadud individuaalsete kaebuste käsitlemise tööjuhised<sup>1</sup>

## A. Üldised küsimused

1. Käesolevad tööjuhised on koostatud kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli töökorra<sup>2</sup> sätete alusel.
2. Komitee töötab välja suunised Komitee kehtestatud kaitsemeetmete kohaldamise kohta, et kaitsta lapsi, kes esitavad Komiteele kaebuse või kes on nende nimel Komiteele esitatud kaebustes väidetavad ohvrid.
3. Komitee võib kaebuse registreerimisel või mis tahes ajal menetluse käigus võtta fakultatiivprotokolli artikli 4 lõike 1 ning fakultatiivprotokolli töökorra 4. reegli kohaseid meetmeid, nõudmaks, et asjaomane osalisriik tagaks kaebuse autoriteks ja/või väidetavateks ohvriteks olevate laste puutumatuse ja turvalisuse.

## B. Kaebusi käsitlev töörühm (Töörühm)

4. Fakultatiivprotokolli töökorra 6. reegli kohaselt moodustab Komitee töörühma, mis annab Komiteele soovitusi ja abistab teda kõikvõimalikel viisidel, mida Komitee vajalikuks peab.
5. Töörühm koosneb kuni üheksast liikmest. Soovitavalt peaksid neli-viis liiget iga kahe aasta järel vahetuma.
6. Töörühma liikmed valivad iga kahe aasta järel endale eesistuja, kes koordineerib Töörühma koosolekuid ja esindab Töörühma fakultatiivprotokolliga seotud tegevustes.
7. Komitee istungite vahelisel ajal on Töörühma liikmed kaebustega seotud küsimustega tegelemiseks võimaluste piires kättesaadavad.

## C. Sekretariaati saabunud kirjad

8. Sekretariaat (Petitsioonide Üksus) peab toimikut kogu olemasoleva kirjavahetusega fakultatiivprotokolliga seotud küsimustes, et Komiteel oleks võimalik sellele viidata ja sellega tutvuda.
9. Selleks et kohaldada alljärgnevalt osutatud asjakohast menetlust äsja esitatud kaebustele, kontrollib Sekretariaat, kas kaebuses on märgitud autori(te) või väidetava(te) ohvri(te) sünnikuupäev(ad). Kui kuupäeva märgitud ei ole, palub Sekretariaat autoril selle esitada.

---

<sup>1</sup> Need tööjuhised võttis lapse õiguste komitee vastu 2. oktoobril 2015 ning vaatas need uuesti läbi 2. juunil 2017 ja 4. juunil 2021.

<sup>2</sup> CRC/C/62/3.

## D. Laste esitatud kaebused

10. Sekretariaat (Petitsioonide Üksus) edastab viivitamata kõik fakultatiivprotokolli alusel laste esitatud kaebused Komitee kaebusi käsitlevale Töörühmale, sealhulgas need kaebused, mis näivad olevat esmapilgul (*prima facie*) selgelt vastuvõetamatud.
11. Petitsioonide Üksus edastab need kaebused Töörühmale algkeeles.
12. Petitsioonide Üksus kinnitab kaebuse autorile või autoritele võimalikult kiiresti, ent mitte hiljem kui kahe nädala jooksul, et on kaebuse kätte saanud.
13. Lastelt saadud kirjadele koostatakse vastused lapsesõbralikus keeles.

## E. Täiskasvanute esitatud kaebused

14. Täiskasvanutelt, sealhulgas laste esindajatelt, saadud kaebused peab esmalt läbi vaatama Petitsioonide Üksus, kes võib tagasi lükata kaebused, mis on esmapilgul (*prima facie*) vastuvõetamatud, näiteks anonüümsed kaebused, lapse õiguste konventsiooni või selle fakultatiivprotokollidega mitte seotud kaebused, kolmanda riigi vastu suunatud kaebused ning ilmselgelt põhjendamatud kaebused.
15. Lapse esindajate esitatud kaebuste läbivaatamisel uurib Töörühm, kas on alust arvata, et esindatava nimel tegutsevad isikud avaldavad lapsele sobimatut survet või mõju.

## F. Rahumeelne lahendus

16. Komitee võib emma-kumma poole taotlusel osutada oma häid teeneid, et jõuda küsimuses rahumeelse lahenduseni. Kui see on vajalik ja asjakohane, võib Komitee pakkuda pooltele rahumeelset lahendust ka omal algatusel või Töörühma algatusel.
17. Töörühm võib pidada rahumeelse lahenduse leidmist toetavaid läbirääkimisi. Töörühm annab Komiteele soovitusi ning Komitee teeb seejärel kooskõlas kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli töökorra 25. reegluga otsuse kokkuleppe heakskiitmise kohta.

## G. Kolmandate isikute sekkumine

18. Vastavalt kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli töökorra 23. reeglile võib Komitee või selle Töörühm pidada nõu kolmandate isikutega ning saada neilt asjakohast kirjalikku teavet ja/või dokumente, millest võib kaebuse läbivaatamisel abi olla.
19. Selleks avaldatakse Komitee veebisaidil läbivaatamisel olevate juhtumite nimekiri, mis sisaldab lühikest kokkuvõtet asja sisust ja konventsiooni artiklitest, millele on viidatud.
20. Töörühm otsustab, kas ta võtab kolmandate isikute esitatud teabe vastu või mitte. Kui teave vastu võetakse, edastatakse see mõlemale poolele, kellele antakse võimalus esitada teabe kohta kindlaksmääratud tähtaja jooksul kirjalik seisukoht.
21. Kolmandateks isikuteks olevaid isikuid ega üksusi ei käsitleta kaebemenetluse pooltena.  
Kolmandate isikute sekkumist puudutavate otsuste tegemisel lähtutakse Komitee 83. istungjärgul vastu võetud suunistest kolmandate isikute sekkumise kohta, mis on kooskõlas kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolliga.

## H. Töörühma tegevus

22. Töörühm võib teha kaebuse vastuvõetavaks tunnistamise otsuse, kui kõik liikmed on sellega nõus.
23. Töörühm võib tunnistada kaebuse vastuvõetamatuks, kui kõik selle liikmed on sellega nõus. Otsus edastatakse Komitee täiskogule, kes võib selle kinnitada ilma formaalse aruteluta, välja arvatud juhul, kui mõni Komitee liige nõuab arutelu.
24. Töörühm langetab otsused kõigis menetlusküsimustes, kuni juhtum on valmis Komitee täiskogu istungil läbivaatamiseks. See hõlmab otsuseid juhtumite registreerimise, ajutiste meetmete, otsuste eraldamise (kaebuse vastuvõetavust kaalutakse eraldi kaebuse sisulisest läbivaatamisest) ning menetluse peatamise taotluste kohta.
25. Töörühm võtab otsused vastu lihthälteenamusega, välja arvatud otsused ajutiste meetmete kohta, mis tuleb vastu võtta vähemalt kolme Töörühma liikme heakskiidul.
26. Otsused ajutiste meetmete kohta võetakse vastu 24 tunni jooksul. Eriti kiireloomulistel juhtudel, kus otsus on vaja teha vähem kui 24 tunni jooksul, pöördub Petitsioonide Üksus Töörühma eesistuja poole tema otsuse saamiseks ning sellest teavitatakse vastavalt ülejäänud Töörühma liikmeid. Töörühm tugineb ajutiste meetmete kohta tehtavates otsustes dokumendile „Suunised kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli alusel ajutiste meetmete kohaldamise kohta“.<sup>3</sup>
27. Vastavalt Komitee fakultatiivprotokolli töökorra 18. reegli lõikele 1 võib Töörühm otsustada kaebuse registreerida, ilma et see edastataks osalisriigile tähelepanekute esitamiseks. Sellistel juhtudel esitab Töörühm täiskogule vastuvõetamatus otsuse lõplikuks vastuvõtmiseks vastava otsuse eelnõu.
28. Fakultatiivprotokolli töökorra 18. reegli lõike 4 kohaselt võib Töörühm kaebuse registreerida ja edastada selle asjaomasele osalisriigile palvega esitada tähelepanekud üksnes vastuvõetavuse küsimuses. Sellistel juhtudel esitab Töörühm võimalikult kiiresti täiskogule kaebuse vastuvõetavuse otsuse, olles eelnevalt saanud kaebuse vastuvõetavust puudutavate osalisriigi tähelepanekute kohta märkused ka kaebuse autorilt või autoritelt.
29. Kõigil muudel juhtudel edastab Töörühm pärast kaebuse registreerimist selle asjaomasele osalisriigile palvega esitada kuue kuu jooksul tähelepanekud nii kaebuse vastuvõetavuse kui ka sisu kohta.
30. Iga registreeritud kaebuse puhul nimetab Töörühma eesistuja Töörühma liikmetega konsulteerides ühe või kaks Töörühma liiget konkreetse juhtumi raportööriks. Juhtumi raportöörid vaatavad läbi kogu toimikus sisalduva teabe, viivad läbi vajaliku uurimise ning pakuvad Töörühmale välja nende arvates kohase tegevussuuna, andes muu hulgas annavad soovitusi kaebuse vastuvõetavuse ja sisu kohta. Raportööri poolt heakskiidetud kaebuse vastuvõetavust ja sisu käsitlevad eelnõud edastatakse istungite vahelisel ajal teistele Töörühma liikmetele teadmiseks ja kommenteerimiseks. Vajadusel võib Töörühm määrata ühe Komitee liikme, kes ei kuulu Töörühma, juhtumi raportööri tehnilistes küsimustes abistama.
31. Töörühm vaatab läbi juhtumi raportööri esitatud eelnõu ja kogu enda käsutuses oleva lisateabe ning esitab raportöörile eelnõu kohta ettepanekuid ja soovitusi.
32. Töörühma liikmetelt saadud märkuste põhjal koostab juhtumi raportöör kaebuse vastuvõetavuse ja sisu kohta konsolideeritud otsuse eelnõu, et jõuda Komiteele antava soovitusi suhtes konsensusele. Juhul kui konsensusele ei jõuta, võetakse otsus vastu Töörühma liikmete häälteenamusega.

---

<sup>3</sup> Vastu võetud Komitee 80. istungjärgul.

33. Kooskõlas kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli töökorra 10. reeglina võib Töörühm nõu pidada sõltumatute ekspertidega, et saada neilt teavet, mis võib kaebuse läbivaatamisel oluline olla. Töörühm võib nõu pidada ka Komitee liikmetega, kellel võib olla konkreetse riigi või käsitletava teemaga seoses vajalikke kogemusi.

## I. Suulised ärakuulamised

34. Vastavalt kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli töökorra 19. reeglile võib Komitee kutsuda kaebuse autori(d) ja/või väidetava(d) ohvri(d) ning osalisriigi esindajad kokku, et nad saaksid isiklikult või videokonverentsi teel anda täiendavaid selgitusi ja vastata küsimustele kaebuse vastuvõetavuse või sisu kohta.
35. Suulisi ärakuulamisi puudutavate otsuste tegemisel juhindutakse Komitee suulisi ärakuulamisi käsitlevatest suunistest<sup>4</sup>.

## J. Poolte koostöö puudumine

36. Kui üks pooltest ei esita juhtumi raames vastust määratud tähtajaks, saadab Petitsioonide Üksus talle kuni kolm meeldetuletust. Kui osalisriik ei vasta ka pärast kolme meeldetuletust, võib Komitee teha juhtumi kohta otsuse ilma osalisriigi teabeta. Kui kaebuse autor(id) ei vasta ka pärast kolme meeldetuletust, lõpetab Komitee juhtumi läbivaatamise.
37. Kaebuste Töörühma puudutavate menetlusotsuste korral saadetakse pooltele ainult üks meeldetuletus, misjärel teeb Töörühm otsuse sõltumata teabe puudumisest.

## K. Otsused

38. Töörühma poolt vastu võetud otsuse eelnõu esitatakse Komiteele arutamiseks ja lõplikuks vastuvõtmiseks täiskogu istungil. Selleks tehakse otsuse eelnõu kõigile Komitee liikmetele Komitee töökeeltes kättesaadavaks vähemalt üks nädal enne arutelu kuupäeva.
39. Töörühma otsuse eelnõu läbivaatamisel võib Komitee otsustada hankida lisateavet sõltumatutelt ekspertidelt, ÜRO dokumentidest ja muudest allikatest, nagu on sätestatud kaebemenetlust käsitlevas lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokollis ja selle töökorra 10. reeglis.
40. Töökorra 27. reegli rakendamiseks tagavad juhtumi raportöör ja Töörühm, et individuaalsete kaebuste kohta tehtud otsuste keel oleks kohandatud vastavaks väidetavate ohvrite vanusele ja küpsusele, eriti kui neid ei esinda täiskasvanud isik.
41. Kooskõlas konventsiooni järelevalveorganite liikmete sõltumatuse ja erapooletuse suunistega (Addis Abeba suunised) ei osale Komitee liikmed kaebuse läbivaatamisel järgmistel juhtudel: a) kui riik, mille kodanik Komitee liige on, on kõnealuse juhtumi üks pool; b) kui liikmel on juhtumi vastu isiklik huvi või c) kui liige on osalenud mis tahes viisil kaebuses käsitletava juhtumi kohta otsuse tegemisel.
42. Komitee annab endast parima, et võtta otsused vastu konsensuslikult. Kui kõik jõupingutused konsensuse saavutamiseks on ammendatud, võetakse otsused vastu kohalolevate ja hääletavate liikmete lihthäälteenamusega. Iga otsuse arutamisel osalenud Komitee liige võib enne otsuse vastuvõtmist teada anda, et jätab endale õiguse esitada kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli töökorra 24. reegli alusel (nõustuva/mittenõustuva) eriarvamuse.

---

<sup>4</sup> Vastu võetud Komitee 87. istungjärgul.

## L. Komitee seisukohtade ja rahumeelsete lahendustega seotud järelmeetmed

43. Kui Komitee on leidnud, et konventsiooni või selle fakultatiivprotokollide sätteid on rikutud, jälgivad seisukohtades sisalduvate soovitude või rahumeelse lahenduse käigus kokkulepitu rakendamist selleks määratud raportöörid (Järelmeetmete Raportöörid).
44. Järelmeetmete Raportöörid teavitavad täiskogu edusammudest, mida osalisriigid on järelmeetmete rakendamisel teinud, lähtudes seejuures kummagi poole esitatud teabest, ning teevad ettepaneku edasise tegevuse kohta. See teave lisatakse individuaalsete kaebuste järelmeetmete aruandesse, mille täiskogu vastu võtab ja mis avalikustatakse. Aruanne sisaldab Komitee hinnangut selle kohta, millisel määral on Komitee seisukohti järgitud (vastavus, osaline vastavus, mittevastavus ja koostöö puudumine), samuti Komitee otsust järelmeetmete võtmise jätkamise, nende võtmise lõpetamise või nende peatamise kohta. See otsus edastatakse konkreetse juhtumi pooltele.